

завідувач кафедри теорії фізичного виховання та рекреації
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
доктор педагогічних наук, професор

**КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ПРОЄКТУ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА»
ПРЕДМЕТНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»**

Довгоочікуваний проєкт стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (далі Проєкт) опубліковано на сторінці МОН України 14 березня 2023 р. Нині він перебуває на громадському обговоренні (до 30 березня 2023 р.). Ознайомлення з документом дозволило визначити ряд пропозицій щодо його удосконалення у контексті предметної спеціальності «Фізична культура».

При першому ознайомленні з Проєктом впадає у вічі ряд термінологічних неточностей. Зокрема, «освітній процес», а не «навчально-виховний процес» (с. 21 Проєкту), як це визначено у Законі України (ЗУ) «Про освіту», 2017 р.; «заклад загальної середньої освіти» – а не «заклад середньої освіти» (с. 12, 14, 22 Проєкту; ЗУ «Про повну загальну середню освіту», 2020 р.), «заклади освіти», а не «навчальні заклади» тощо.

У п. 4 Проєкту («Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності та їх результатів навчання») не зазначено освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр», хоча у Стандарті фахової передвищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) у розділі «Академічні права випускників» вказано на можливості фахового молодшого бакалавра продовжити навчання за першим (бакалаврський) рівнем вищої освіти.

Впадає у вічі разюча невідповідність між вимогами до обсягу практичної підготовки здобувачів освіти, зазначених у Концепції педагогічної освіти, 2018 р. (не менше 30 кредитів ЄКТС) та Проєкті («мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми»).

Аналіз обов'язкових компетентностей випускника, зазначених у Проєкті (розділ 6), дозволяє стверджувати, що вони охоплюють інтегральну компетентність, сформовану відповідно до 6-го рівня Національної рамки кваліфікацій; загальні компетентності (ЗК1-ЗК10); фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК1-ФК9); компетентності предметних спеціальностей (для 014.11 Середня освіта (Фізична культура) визначено ПК1-ПК8).

У розділі 7 Проєкту описано нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання, зокрема, сформульовано програмні результати навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей (РН1-РН13) та програмні результати навчання для предметних спеціальностей (для 014.11 Середня освіта (Фізична культура) визначено ПРН1-ПРН11).

Щодо формулювання ПК7 «Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації» виникає запитання щодо включення до її змісту категорії «діти дошкільного віку» (адже ця вікова категорія не відповідає предметній області спеціальності); не зовсім зрозуміло, що розуміють розробники стандарту під «закладами фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації».

У ПРН1 «Знає та вміє застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, володіє засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини» знову ж зазначено «особи, які належать до різних вікових груп», що не відповідає предметній області спеціальності. Не зрозуміло, чому автори включають у програмний результат навчання для предметної спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)» «володіння засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини».

З точки зору вищезазначеного, викликає запитання ПРН2 «Знає як застосовувати на практиці основні вчення в галузі

фізичної культури. Володіє актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, інтегрального гармонійного розвитку людини, технологіями контролю і корекції функціонального та психофізіологічного стану, засобами і методами управління станом людини».

У ПРН5 «Знає закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники збереження здоров'я, біологічні, соціальні, психологічні, духовні фактори, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту» викликає сумнів зазначена назва професії «фахівець з фізичного виховання та спорту», що перегукується з предметною областю спеціальності 017 «Фізична культура та спорт». Зазначене стосується і формулювання ПРН9 «Вміє розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять в сфері дитячо-юнацького спорту та зі спортсменами масових розрядів».

У ПРН6 «Знає основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури в дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації» рекомендуємо привести у відповідність до діючих нормативних документів класифікацію закладів освіти.

У ПРН7 «Володіє педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і вміє самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини» зазначений суб'єкт діяльності – «представники різних груп населення», не відповідає предметній області спеціальності.

У ПРН10 «Вміє самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації»

йде повторення суб'єктів освітньої діяльності; незрозуміла класифікація наведених закладів. Пропонуємо наступне формулювання: «Вміє самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з учнями; здійснювати позакласну фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу; організовувати та проводити масові фізкультурні заходи та спортивні змагання».

Пропонуємо уточнити ПРН11 «Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і чинника забезпечення здоров'я»: «Володіє методами й формами просвітницької роботи щодо формування громадської думки про фізичну культуру як частину загальної культури і чинника забезпечення здоров'я».

Варто зауважити, що перелік компетентностей випускника, наведений у Проєкті, узгоджений із загальними та професійними компетентностями, наведеними у професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».

Разом з тим, вважаємо за необхідне привести у відповідність до діючих нормативних документів термінологічну складову Проєкту; збільшити обсяг практичної підготовки здобувачів освіти до рівня не менше 10% обсягу освітньої програми; у публічній дискусії обговорити формулювання зазначених вище компетентностей та програмних результатів навчання для предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

Список використаних джерел

1. Проект стандарту вищої освіти України зі спеціальності 014 «Середня освіта» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti>